

Federațiunea Administratiunea
Tipografia:
 BRAȘOVU, piața mare Nr. 22
 Scrieri notrancoate an se primesc. Manuscrispe nu se returnită!

Birouri de anunturi:
 Brașov, piața mare Nr. 22

Inserate mai primose în Viena
 Endlich Mossa-Frasenator & Volger
 (Ötto Moss), Uemris Schalek, Alois
 Burndl, M. Duker, A. Oppel, J. Don-
 nerberg; în Eszapesta: A. V. Gold-
 burger Anion Mossa-Ekstein Bernat;
 în Frankfurt: G. L. Dasse; în Ham-
 burg: A. Steiner

Prețul înscrierilor: o seriă
 garmă adă pe o colônă 8 cr.
 și 80 cr. timbru pentru a pu-
 blicare. Publicări mai dese
 după tarifi și învoială.
 Reclame pe pagina III-a e
 soroș 10 cr. v. a. sêu 80 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI

ANULU LIV.

„Gazeta“ esse în fă-care 48.
 Abonamente pentru Anstiu-Ungaria.
 Pe unu anu 12 fl., pe sês. luni
 8 fl., Pe trei luni 3 fl.
 Pentru România și străinătate:
 Pe unu anu 40 franco, pe sês
 luni 20 franco, pe trei luni
 10 franco.
 Se primumă în tôte oficiole
 postale din țitra și din afară
 și la d. collector.
 Abonamentulu pentru Brașov:
 în administrațiune, piața mare
 Nr. 22, etagiul I.: pe unu anu
 10 fl., pe sês luni 5 fl., pe trei
 luni 2 fl. 50 cr. Cu duniu în
 casă: Pe unu anu 12 fl. pe
 sês luni 6 fl., pe trei luni 3 fl.
 Unu exemplăr 5 cr. v. a. sêu
 15 bani.
 Atâtâ abonamentele câtâ și
 înscrierile suntâ a se plăti
 înainte.

Nr. 87.

Brașov, Mercuri 17 (29) Aprilie.

1891

Brașov, 16 Aprilie v.

In momentele când scriem aceste știri, reprezentanții cei mai de frunte ai armatei și ai poporului german, întruniți în clădirea statului major general din Berlin, încungură cu capetele desvelite coșciugul mareșalului Moltke. Ei se pregătesc a conduce la vecinicul rēpaus pe cel mai mare beliduce al lor, care a dus armata prusiană și armatele germane, reunite sub egida Prusiei, din victoriă în victoriă, contribuind astfel în modul cel mai însemnat la întemeierea împărăției puternice, ce ocupă adă locul de frunte în concertul statelor europene.

Moltke a fost unul din acei puținți aleși ai sortii, cari în împlinirea conștiențioasă a datoriei își vedă totă fericirea lor și cari ajutați de spiritul și de pētrunderea lor înaltă dobēdesc, printr-o muncă și stăruință serioasă și neobosită, în anumite împrejurări, succese aprōpe de necredute. Despre nici unul din conducătorii armatelor moderne nu se putea dice cu atâta îndreptățire, că „tace și face“, ca despre mareșalul Moltke. Om, care nu cunosccea mândria și îngâmfaarea, el scie că se tacă și se-și croiește în liniște, calculând exact și serios, planul, pe care apoi îl și esecuta cu tăria și energiă.

Acestor calități ale sale avu a mulțumi Moltke în mare parte marele victori delă 1866 și 1870. El a îndeplinit în aceste două mari resbōiele lucrul cel mai înalt în patria sa, căci a lucrat cu spiritul, cu inima și cu brațul totodată, și a dobēdit triumful cauzei unității germane.

Cu victoria prusiană delă 1866 s'a început timpul nou al serviciului militar obligatoric, s'a reformat arta belică prin perfecționarea armelor și s'a inaugu-

rat militarismul acela, care apasă adă așa de greu asupra umerilor popōrelor europene; er delă 1870 încōce acestu militarism a luat nise dimensiuni ne mai pomenite. Și acesta este a se mulțami în mare parte neobositelor stăruințe ale lui Moltke de a face ca oșterea prusiană să fiă cea mai bine armată și bine organizată dintre tôte oșterile Europei. De aici s'a născut apoi concurența febrilă a tuturor statelor în introducerea sistemelor nou de arme, de instrucțiune, de organizare ș. a.

Delă 1870 s'a mai redicată altu factor, care a dat unu puternic avēntu acestei emulațiunii, ce înghite milioanele agonisite din sudōrea popōrelor: dorul de revanșă al Franței. Indată după rēsboiu, Moltke, ca unu adēnc și prevēdătoru cugetătoru a dīsū: cel puțin cincideci de ani delă aici încolo Germania va trebui să stea gata la luptă cu mâna pe sabiă, ca să-și păzescă și să-și apere ceea ce a câștigat prin resbōiele sale delă 1866 și 1870!

Cel mai elocent testimoniu pentru însemnătatea marelui strateg german este stima, cu care întēpină foile franceze seriose mōrtea lui. Francesii, a căror oștiri au fost învinse de acestu beliduce, aduc acum tributulu lor de stimă genialității și însușirilor superiōre ale caracterului lui.

„Francia“, esclamă „Temp“, „va saluta pe mortu cu stimă. Moltke a fost fără îndoie fatalu pentru Francia, dēr deși ea suferē încă din cauza rānilor ei nevindicate, Francia scie să prețuească mārimea talentului și simplitatea caracterului acestui rēsboinicu.“

Cu mōrtea mareșalului Moltke, dice unu din diarele berlinese, a cădut încă unu stēlp al māririi împărăției germane, dēr el lasă tôte în bună rēnduie în si-

nul armatei și a corpului ofițeresc germanu.

Va și avē lipsă Germania de nise urmași vrednici de marele lor mārēștru, căci multă vreme va trebui ea să stea încă, după dișă lui Moltke, cu mâna pe sabiă.

CRONICA POLITICĂ.

— 16 (28) Aprilie.

Foile unguresc sunt îngrijate de sōrtea regatului romanu, fiindcă la alegerile în România au învins conservatorii. După „Kolozsvar“ în România și în Europa nimenea nu s'a așteptat că „unu Florescu“ să câștige majoritatea și aceste alegeri, — dice, — dovedesō că liberalismul în România e dripit pe unu timp fōrte îndelungat și că conservatorii betrāni subminează independența țerii. „Kolozsvar“ nu-și pōte esplica lucrul, cum adecă România, acestu micu statu democratic, a încredințat puterea unor omeni, cari lucrau totdeuna în trecut și în present în contra democrației, în contra poporului agricol și în contra clasei industrialilor. Ii pare rēu, că partidul liberalu naționalu al lui Ionu Brătianu nu mai ajunge odată la putere, care partidă a rupt-o cu influința rusescă și a înclinat spre occidentu, exercitand o politică independentă și antirusescă. Ceta lui Catargiu Florescu-Vernescu — dice — nu dă nimica pe independența statului romanu, la unu prilej binevenit ucestia voru închina și regatul Rusiei (sic!), căci lor nu le place de regele Carol și mai pe susu de tôte dēnșii servesō intereselor rusesc. (?) Sub astfel de împrejurări — continuă binevoitorul României, romanofagulu „Kolozsvar“ — acestu partidă a sciut să-și câștige majoritatea, mai vērtoșu pentru că a sprijinit totu felul de idei irredente și a dat cursu liberu șovinistilor. După „Kolozsvar“ e naturalu, că acesta direcțiune „merge spre binele Rusiei și spre paguba noastră“, a Ungariei. „Rusulu sprijinesce pe șovinistii, cari, dice, operēz în contra noastră, dēr

înțelepciunea regelui Carol, care de multe ori a mântuit statul romanu, aceea înțelepciune va păși și de astă dată micul stat de aface o mai mare proștiă.“

— Cu acestu complimentu încheiă voitōrulu de bine alu micului stat romanu.

De cōnd cu omorulu lui Belcev, puținți se mai vorbesce despre Bulgaria. Numai diarele rusesc publică din cōnd încōnd câte-unu articolu liniștitoru, constatand, că în ce privesce cestiunea numirei de guvernor alu Rumeliei orientale, Rusiei nici prin gându nu-i trece de a se amesteca în trebile Bulgariei și de a pericola prin acestă pacea Europei. Cu atât mai neliniștitoru pentru Bulgaria sunt scirile sosite din Anglia. Pressa englesă a început din nou a colporta scirea, că guvernul bulgaru are de gând să întreprindă la Constantinopol pași formali în cauza recunoscerei, ba în casul cōnd Pōrta ar denega recunoscerea, guvernul bulgaru are de gând să declare însuși Bulgaria independentă. Sciri de asemenea natură însă în împrejurările de față mai alesti, nu par verosimile. Ori-cine scie, că în timpul de față guvernul bulgaru este ocupat cu urmărirea ucigașilor lui Belcev și cu descoperirea comploturilor eventuale, prin cari s'ar putē pericola liniștea internă a țerii. În astfel de împrejurări cam cu greu se pōte crede, că guvernul bulgaru ar fi aplicitu tocmai acum a întreprinde în cauza recunoscerei nise pași, prin cari ușor ar putē deveni și mai critică situațiunea Bulgariei, în ce privesce raporturile ei cu puterile europene.

Imormēntarea mareșalului Moltke

se va face adă în 28 Aprilie. Cortegiulu va pleca delă palatul statului-majoru la gară. Corpul este expus de adă dimiņēz în marea sală a palatului Statului-Majoru, totă cernită în negru; publicul pōte să defileze prin grupuri înaintea catafaloului. — Buletinulu Armatei publică unu ordinu alu Impēratului, care

FOILETONUL „GAZ. TRANS.“

(7)

CĂPITANUL DODERO.

Novelă, de I. Barilli.

Am intrat în antecamera din fața noastră, de unde cele două femei tinere ne conduseră în sală, unde am aflat pe principesa, roua dimineții, ședend pe-o „sofa“; se sculă numai decăt c'o grațiositate surprindetōre și mi reintonse ou bunavoință salutarea mea curtenetă și plecăciunile repetite ale lui L'Absolu.

Permite-ți-mi, prietini mei, să fac aici nise observări. Multe femei vedusem și cunoscasem în vieță și speru, că voi mai avē acestă norocire, amă dēr dreptu să-mi dau și eu părerea în obiectul acesta, căci se nu credeți, că deōrece barbam-e deja căruntă, mi-ar fi înghețat și inima. Dēră de ași vedē multe mii de femei, vē juru totuși, că frumsetă asemenea principesei din Okuenakuti, roua dimineții, nu voi putē vedē nici-odată. Dōră vē aduceți încă aminte de acele capete de studii femeesc din Parisu, cari espimă o frumsetă atât de farmecătoare și te facu, ca după esaminarea lor, să le îndrăgesc numai de-

căt? Este adevēratu, că pe cōnd pictorii renumiți se silescu a ridica la o mai mare perfecțiune acurateța trāsurilor, pe atunci în aceste desemnuri e espimată atâta grațiă, gingășiă și atracțiune, ca în obrajii orî cărei femei vii amoresată. Dintre figurile cunoscute de mine, principesa sēmēna c'unu chipu alegoricu indianu, pe care l'am fostu cumpēratu odată, ca să-lu atērnū de-a-supra patului. Ea era brunetă-deschisă și prin pielea ei subțire se vedea sângele circulatoru prin vine, cum se pōte vedē la unele fructe interiorulu prin cōja strēvēdēciōsă. Astfelu era roua dimineții! Dumneșu se ferescă florile de-o atare rouă, căci la prima atingere le-ar stingē vieță. Pērlu creș și negru ca funinginea, ce era despărțit în două părți, îi umbria grumađii; ochii ei focōși, negri și mari deșteptară în mine dorinți neespriabile.

Imi pare, că-i vedu și acum acele gene lungi, ce acoperiau adēncul privirilor ei, și cōnd acele priviri și-le ridică visatōre asupra mea, ca o flacără, ce se aprinde la momentu, aruncau în mine rađe, ce-mi ardeau sufletulu ca nise flacări din iadū.

Cum v'ași putē ore descrie fața farmecătoare a principesei? — Fruntea regulată și superbă dovedea o mare inteligență și sēninătate a sufletulu. Nasulu ei, ce-i dreptu, nu corespondeau întocmai clasicului nasu grecesc, dēr formațiunea lui de-o rară grațiă o făcea modelu de frumsetă a năturei, buzele ei erău ca de rosă. Estasiatū mă minunam de acestă divină făptură și în entuziasmulu meu mai că era să cadu în genunchi înaintea ei, ca s'o adorez, cum obișnuesce păgânulu a adora deițăi cioplite. Eu, vedeți, că e destul să mă gândesc la ea pentru ca sângele să-mi fērbă în vine.

Principesa era îmbrăcată așa, cum imi spusese mai înainte L'Absolu; era acoperită c'o mantauă de mătăsă roșă simplă, ceea ce într'o astfel de pusticitate este o raritate de admirat. Două copcii încheiau mantaua, care atērna până la pământu în crețe frumșele, ceea ce da o înfățișare și mai sublimă ceuritorului figuru...

După cum spusēu, la intrarea noastră, ea se ridică, ca să ne revanjeze salutarile noastre supuse; apoi făcu din capu să ocupăm locu pe cele două scaune gōle, prin lucrarea căror L'Ab-

solu s'a silitu să imiteze arta europeană, dovedind însă, că el de tôte pōte fi bunu, numai de mēsartu nu. Dēr nici eu, nici conducătorulu meu nu ne-am folosit de înalta grațiă a principesei, ci L'Absolu a început din tôte puterile oratoriei sale, să țină o vorbire principesei.

După ce L'Absolu m'a prezentat ca pe-unu frate european și compatriot, grațioasa mea principesă mi a dat voia să conversăm în limba francesă.

— „Da, domnule!“ dise principesa cu voce simplă, în timp ce obrajii i-se făcūr roșii ca bujorul.

— „Primesce pentru asta adēna noastră mulțumită“, dise apoi L'Absolu, „și-am onōre a presenta Înălțimei Tale pe barba sōrelui, cu care nume Înaltulu Vostru frate a învrednicit, pe unu dintre cei patru naufragiați, pe care l'a mântuit delă mōrte neasēmānata bunătate a Înălțimei Vōstre, er pentru acestă grațiă pré înaltă elu își espimă mulțumită.“

Aici am voitū să-lu intreruptu pe oratoru, să iau eu cuvēntulu, dēr privindu la principesa, imi pierdui de totă capulu și n'am putut dice decăt cavin-

dice, că armata datorcă defunctului gloria sa, patria salvarea sa; gratitudinea loră nu se va stinge nicădată. Toți ofițerii voră lua doliu pentru 8 zile; regimentul de grenadieră pentru 12 zile; statulă-majoră pentru 15 zile. Statulă-majoră a redigiată ună necrologă ală marșalului; aceștă necrologă dăce, că marșalulă, care a ocupată ună locă înaltă printre generalii din toți timpii, a dată nu numai statulă-majoră ală armatei germane, oi și aceluia ală tuturor armateloră o însemnătate, pe care ofițerii din aceștă corpă au datoră de a păstra.

SCRILE ȚILEI.

— 16 (28) Aprilie.

Academia română. Lună, 15/27 Aprilie, s'a închisă sesiunea Academiei române. În acēsta ultimă ședință s'a premiată opera *Geologică* a d-lui Ștefănescu și *Comentariile Constituțiunei României* a d-lui Meitani. S'a alesă cu unanimitatea vuturiloră d-lă Șturza ca secretară generală pe ună nouă periodă de 7 ani. S'a stabilită cu majoritate de voturi, ca membrii ordinară ai Academiei să nu mai potă concura la premii. În fine s'a stabilită budgetulă pe 1891—92. Cu acēsta ocaziune d-lă Al. Romană a relevată și cestiunea d-lui Teofilă Frâncu, spre a i-se răspunde premiulă de încurajare votată în sesiunea anului 1888—1889. D sa a fostă combătută pentru motive, că Academia nu dispune de fonduri. În ună numără viitoră ne vomă ocupa specială de acēsta cestiune.

Intimpinare. La corespondența din Chizdia, publicată în Nr. 77 ală fâiei năstre, primimă din partea d lui *Georgiu Poienariu*, actuală învățatoră în Secașu, o întimpinare, în care declară, că nu este adevărată, că în timpulă cătă a funcționată d sa ca învățatoră în Chizdia n'ar fi făcută nică ună progresă cu copiii de școlă; la esamenulă de vară din 1889 a fostă lăudată atât din partea d-lui comisară, cătă și din partea senatului școlastică; de-aseenea la esamenulă de vară din 1890, d-lă preotă, ca președinte, s'a declarată în parte mulțumită cu progresulă. Recunăște de altmintrele și d-lă învățatoră, că s'ar fi putută face mai multă, „decă școlă ar fi fostă provădită cu tôte cele de lipsă și decă copiii ar fi cercetată regulată școlă.” Observămă înșă, că asemenea motive de regulă noi nu le putemă considera ca scusă. Învățatorulă bună trebuie elă însu-șă să disciplineze pe școlarii săi, să-i atragă și să-i dedea la cercetarea regulată a școlii; elă însu-șă trebuie să câștige inima părințiloră și să deștepte interesarea acestora față cu școlă, pen-

tru care ei nu voră întârziă în aceștă caștă a aduce jertfele de lipsă pentru instrucțiune. Nu tragemă înșă la indoelă destoinicia d-lui Poienariu; d-sa, după cum ne spune, are mari merite la înființarea corului din Chizdia, őr în noua sa comună, Secașu, ne declară cu totă curajulă, că în ce priveșce viitorulă esamenulă e gata a sta față înaintea oră și cui. Aceștea le înregistrămă cu plăcere acceptândă să auzimă sciri îmbucurătore.

„Meșterulă Manolă”, dramă în 5 acte de *Carmen Sylva*, se va representa în sēra țilei 3 Maiu n. c. în teatrulă Curții din Viena în scopă de binefacere.

Serata musicală ce s'a aranjată Vineră trecută la institutulă *D-rei Vautier*, — ni se sciră, — a avută ună rezultată fôrte frumosă. Programulă care a fostă compusă din 11 puncte a fostă executată cu multă succesă; declamațiunile, cântările și piesele cāntate pe piană au plăcută fôrte multă celoră preșenți. Institutulă care de 37 de ani stă sub conducerea D-rei Vautier și în care se află și ună numără însemnată de eleve române, a dată și cu acēsta ocaziune o probă despre buna sa întocmire și conducere.

Eforia școlară. Eri s'a constituită eforia școliloră năstre centrale din locă în modulă următoră: *Nic. Ștrevoiu*, președinte, părintele *V. Voinea* vice-președinte, *N. Ciurcu* casier, *Șt. Știnghe* economă și *I. Șenișu* secretară.

Ștudenții români și ștudenții sērbăi. Cetimă în Romanulă: Sâmbătă cu trenulă de dimineță voră pleca ștudenții la T-Severină pentru primirea camarășilor loră din Sērbia. S'au înscrisă de plecare până acumă peste 200. Ștudenții sērbăi voră veni din spre Cladova cu vaporulă și voră fi în Severină în întēia di de Păscă. Se facă pregătiri din partea Severineniloră de a le face o primire frumosă. Ștudenții români voră purta pentru prima-dată berete, ca semnă distinctivă ală loră, făcute după chipulă celoră ale ștudențiloră francesi. Cu ștudenții sērbăi voră veni și mai mulți profesori universitari.

Omoră și furtă la gara din Aradă. În năptea de alaltă-ieri, între 10 sēra și 4 dimineță păzitorulă oficiului postală din gara Aradului a fostă omorită de năose necunoscută și din cassa dela postă s'au furată 9600 fl. O mică pungă de piele, ce se afla acolo, a fostă asemenea furată, probabilă că uoigașii au băgată în ea banii furați. Păzitorulă i-au aruncată mai întâi ardeii pisatū în ochi. Numele lui este Pivovarnik. L'a aflată im-

brăcută, întinsă la pământă, cu capulă sfărmată și cu gătulă tăiată. Se mai dăce, că făptuitorulă a spartă mai întēiu lada de fieră, de unde a luată saculă cu scrisorile cu bani, din cari deschidēndu-le a furată 9687 fl. Scrisorile recomandate le-a lăsată neatinsă. Poliția a luată măsurile cele mai estinsă spre a se da de urma ucigașului. Păzitorulă omorită a fostă însurată și tată a trei copii. Ucigașulă n'a lăsată îndērētū nică măcară ună singură obiectă, care se potă servi ca *corpus delicti*. Se crede, că a fostă unulă, care era cunoscută cu împrejurările dela gară.

Concertă Reményi. Programa concertului, celă va da precum șcimă, ați, Marți, multă lăudatulă virtuosă în violină d-lă Ed. Reményi, în sala otelului Nr. 1. Este următoreă: 1. „Andante și Finale” pentru violină de Mendelssohn, cu acompianiere de piană de Reményi. 2. *Hősi magyar* compusă și executată de Reményi. 3. a) „Nocturnă” de Chopin. b) „Menuette” de Paderewski. c) „Berceuse” de Huber Károly d) „Perpetuum mobile” de K. M. Weber, executată de Alois Bodo. 4. a) „Romance” de Chopin, b) „Barcarolle” de Schubert, c) „Mazurka” de Chopin, esec. de Reményi. 5. a) „Rigolletto”, b) XII rapsodiă ungerescă de Liszt pentru piană esec. de Bodo. 6. „Magyar nemzetnépdalok”, compuse și executate de Reményi.

Prelegere. Redactorul „Gazetei pentru străină” din Pesta, d-lă Szalay, a ținută Sâmbătă sēra conferența sa anunțată asupra țiaristicii, a voiagiării și a comunicațiunei străiniloră, înaintea unui publică destulă de numerosă, care a ascultată cu multă atențiune interesantele sale espuneri.

Musica crășenescă arangeză Mercuri în 29 Aprilie st. n. o serată musicală în sala otelului centrală Nr. 1. Cu acēsta ocaziune va debuta pentru prima oară d-ra Fanny Spachta, nou angagiată artistă în harpă, executândă ună solo pe harpa cu pedală.

Concertă impreunată cu teatru se va arangia „în ospētăria mare” din Jamulnică, din partea plugariloră români din Srediștea-mică, Lună, în 4 Maiu n. c., Programa: 1) „Crăngă ruptă”, coră bārb. de I. Vidu. 2) „Șcii tu”, cor. bārb. de N. Popovici. 3) „Doina Jianului”, cāntată Solo de S. Jumanca. 4) „Corona Moldovei”, coră bārb. 5) „Din ședētore”, potpuriu coră bārb. de I. Vidu. Teatrulă: „*Arvinte și Pepelea*”, vodevilă într'ună actă. Persōnele: *Arvinte*: d-lă V. Jiană; *Pepelea*: d-lă G. Jumanca; *Māndica*: d-ra M. Ștoicană. După pro-

ducțiune jooă. Prețulă de intrare: loculă I 50 cr., loculă II 30 cr., loculă de stată 20 cr. Inceputulă la 8 ôre sēra.

Adunarea constituantă a reuniunei districtuale a învățatoriloră români gr. or. de pe teritorulă consistoriului din Oradea-mare este conehemată prin Venerabilulă consistoriu din Oradea-mare pe Mercuri după S-tele Păscă, adecă pe 24 Aprilie (6 Maiu) a. c. dimineță la 9 ôre în localitatea școlii confesionale române gr. or. din Oradea-mare. Cu conducerea adunării constituante este încredințată părintele protopresbiteră ală Orășii-mară *Toma Păcală*.

Serbarea țilei de 1 Maiu oprită. S'au fostă pregătită și muncitorii din Brașovă a serba ția de 1 Maiu prin'to adunare, prin'to procesiune festivă și o petrecere în Ștejerișă. Acēsta serbare înșă nu se va pută ține în urma unui ordină mai înaltă, care opresce oră ce felă de demonstrațiuni din partea muncitoriloră în ția acēsta.

ACADEMIA ROMÂNĂ

1866—1891.

Din raportulă despre activitatea Academiei române, de Secretarulă generală D. A. ȘTURDZA.

(Urmare.)

IX.

Averea.

Averea Academică represintă astădi o valōre de 2.457.840 lei 60 bani și se compune din:

1.125.840 lei 60 bani în efecte și 1.322.000 lei imobile: sēu:

1.772.292 lei avere de a cărei venită Academia dispune, și 676.548 lei 60 bani avere, de a cărei venită Academia nu dispune încă.

Bugetulă anuală s'a suită în anulă 1890 la 121.985 lei 55 bani.

Veniturile provină din: Fondurile cu destinațiune generală (întră cari subvențiunea de la Stată 20.000 lei și veniturile Zappa 27.337 lei 50 bani) Lei 63.930.65. Fonduri cu destinațiuni speciale (întră cari dotațiune de la stată 10.000 lei, fondulă Năsturelă-Herescu 16.069,25 fondulă Ioană Fētu 9.732,70) 54.850,35 Lei. Escedentulă anului 1889 3.205 Lei.

Cheltuelile se impartă în: Cheltueli proprii ale Academiei (personală 57.770 materială 2.900) 60.670 lei. Premii, achizițiuni, publicațiuni, tipărituri 32.261,25 lei. Cheltueli din fondulă Ioană Fētu 7.204,25 lei. Capitalisări după Regulamentă 21.632,20 lei. Escedentă 217,85 lei.

Cu totă ajutorulă dată de Stată și cu tôte generosele donațiuni făcute de particulari, venitulă actuală ală Academiei este neîndestulătōr, atâtă pentru administrațiunea ei internă, cātă și pentru desvoltarea cercetariloră și publicațiuniloră ei științifice.

Fondurile Academiei suntă următorele:

A. — Inceputulă averei Academiei este donațiunea de 5.000 galbeni făcută de răposatulă *Evangelie Zappa* la 1860,

tele: „Prințesă, îți mulțămescă!”
Insemnați-vē înșă, că esprimândă aceste vorbe, mi-am așecată mână pe inimă și inima într'o clipă spune mai multă, decătă o vorbiră de ôre întregă.
L'Absolu continuă:
— „Barba sōrelui e ală treilea născută.”
— „Ală cui, ală treilea născută? Cenaiba vorbesci?” am întreat pe măiestru c'ô privire, pe care elă pricepēndu-o s'a silită să mă liniștescă prin ună gestă cu mână.

— Barba sōrelui e ală treilea născută ală regelui din Genua, care este capulă statului celui mai puternicū, unde se construescū năi de o miă de oră mai mari, decătă cele dela noi. A plecată pe mare, ca să studieze datinele popōreloră sale, până când tronulă vacantă ală vre-unei națiuni nu-lă va chiāma, fiindcă în Europa mai de multe-oră este vacantă de tronuri regesci; pe drumă înșă l'a ajunsă nedrēpta mână a Dumneșcului nostru, a lui Kutku, și mānia lui s'a cufundată în mare cu toți înalții curtenăi. Dintre eupușii săi numai trei au ajunsă cu viața pe insula năstră și înăl-

țimea Ta scie, care a fostă sōrtea acestōră trei; Barba sōrelui înșă se simte peste măsură onorată de acēstă viziță și se bucură, că pentru māntuirea lui nu ōte să mulțămescă decătă Înălțimea Tale.

— „Adevērată!” strigaiu și ingenuchinidă sērutaiu marginea vestmēntului scumpei rōue a dimineții. „Nu simțescă mai multă durerea naufragiului, nu mi pare rău după țera mea pierdută, căci suntă răsplătită de tôte prin aceea, că potă să-mă exprimă supunerea față de-o așa rară prințesă, ca Înălțimea Văstră!”

Precum vedeți, am continuată rolulă începută de L'Absolu, care avea de gândă să mă facă celă dintēiu prință regescă ală acestei țări. Nică că puteam să i-o iau în nume de rău; oăci unde veți afla omulă, care în afară de casa lui propriă nu ar dori să apară mai multă de cum este elă în realitate...

În momentulă însufețitei mele vorbiră, prințesăa zimbi și față'i se făcū roșă ca foculă. Atuncă eram încă tineră și frumșea vrăjitoră a prințesăii imă puse sângele în fierbere și astfelă

este mirare ôre, că cuvintele mele rostite cu simță au făcută efectă? Ea imă întinse mână cu grațiă și s'a lăsată cu mine în vorbe.

— „Fata norului răsăritului se bucură,” începū ea, „că potă saluta în persōnă pe puterniculă prință ală depărtateloră țeri, pe Barba sōrelui. O dōre înșă, că în acēstă ținută pustiu, elă nu va pută afla comodități și distrațeri vrednice de înălțimea lui, că trebuie să simtă lipsa frășiloră săi albi, a căroră mōrte și eu am plāns'o. E durerosă, că Dumneșculă nostru Kutku a împămēntenită astfelă de obiceiuri la noi. Omă după omă flāmāndesce aici și roua dimineții nu e în stare a-i împiedeca, dăr, decă e cum e, ea va māntui pe Barba sōrelui, ca, întorcēndu-se odată în țerile lui, să potă spune alesei inimei sale, că în insula Okuenakuti nu suntă decătă femeii cu inimă nobile.”

Cuvintele rōuei dimineții sunau în urechile mele, ca o musică cerescă. Espresiile francesse aveau numerosē erori, pronunția ei nu cōrrespundea totdeuna proprietățiloră acestei limbă culte. Dăr cine se-și sfarme capulă cu forme es-

terne? Nu sună ôre dulce fiă-care cuvēntă de pe buzele aceluia, ce iubimă? Decă în locă de-a băga în sēmă erorile gramaticale ale prințesăii, din potrivă m'am miratū cum a putută ea să-să însușescă sentimente gingașe și gândiri nobile cu atāta ușurință dela pomadierulă din Parisă? Bārbatulă nu este atâtă de flexibilă, atâtă de asimilabilă, și de multe-oră e lipsă de vēouri întregi pentru nobilitatea moravoriloră bārbățiloră barbară, ba chiar nică atuncă nu li-se potă stīrpi din rădēcină și cu desēvērșire pasiunile turbate și obiceiurile întōrșe. Din contră, femeia, flexibilă ca cōra, din care putemă face figură, după gustulă nostru.

Sfīrșindu și cuvintele prințesăa, am îngānată căte-va vorbe de mulțamită:

— „Prințesă!” am dīșt: „Nu am încă o alēsă a inimei, care să mi aștepte reintōrcerea cu nerăbdare, dăr decă mă voi reintōrcere norocitū în țera mea, voi publica în lungă și lată, că prințesăa din Okuenakuti este cea mai frumōșă și mai nobilă ființă din lume.”

La vorbele mele prințesăa îngālbēni.

la care s'a adaus legatul de 1.000 galbeni pe an făcutu prin testamentul său.

B. — La 1863 Domnitorul *Alexandru Ioan I.* a pus la dispozițiunea guvernului suma de 1.000 galbeni din alu căroru venit s' se dea premii „pentru celu mai bunu uvrăgiu sciințificu scrisu în limba „română“ pe care avea să'l judece Con-iliulu superioru alu instrucțiunii publice. Acestu fondu a fostu trecutū la anulū 1870 în stăpânirea și administrarea Societății Academicie.

C. — Statulu a venitū în ajutoru Academiei chiar din anulū fundărei sale, acordându-i o subvențiune, care a variatū între 10.000 și 55.000 lei pe an, și care pentru toți cei 24 de ani trecutū se urcă la suma de 608.203,70 lei.

D. — Atențiunea națiunii întregi fiindu îndreptată asupra acestui institutu de cultură, mai multe persoane, cu doru de țară și de națiune, i-au făcutu donațiuni, cari astăzi compunū fondurile cu destinațiuni speciale. Aceste donațiuni sūntu următorele:

1. — Ultimulū vâstaru alu uneia din cele mai mari și mai strălucite familii în istoria culturală a Românilorū, *Generalulu Constantinū Năsturelū-Herescu*, a lăsat Academiei printr'unu codicilū altu testamentulu său jumătate din venitulū moșierulū Năsturelū din Teleormanu și Satu nouu s'eu Lămoțescu din Ilfovū. Prin acestu legatū, alu cărui venitū anuaș se urcă la 32.000 lei, s'au instituitū premiile anuale Năsturelū de câte 4.000 lei pentru cea mai bună publicațiune apărută în cursulū anului și Marele Premiu Năsturelū de 12.000 lei, care se dă din patru în patru ani celei mai importante publicațiuni românești apărute în acestă periōdă de timpū.

Acestu legatū, intratū în stăpânirea Academiei la 1877, a contribuitū în forțe mare parte atāt la dezvoltarea activității proprii a Academiei nōstre, precum și la avēntulū pe care ea îl dă, prin premiile acordate, activității literare în afară de propria sa lucrare.

După *Evangelie Zappa*, Generalulu Năsturelū-Herescu este alu doilea fundatorū alu Academiei Române. Memoria lui va fi pomenită cu pietate în toți secolii de toți Românilu iubitori de cultura nēmului lorū.

2. — Colegulū nostru, d-lū *A. Odobescu*, la 1871, a oferitū suma de 1.000 lei, la care cu trei ani în urmă, la 1874 a mai adaus o altă miā, ca s' se constituēscă unū premiu, care s' se dea celei mai bune disertațiunii cuprinđendū: *Cercetări asupra poporelorū. carti au locuitū țērele române de a stānga Dunārei mai înainte de conquista acestorū țēri de către imperatorulū Traianū*. — Acestu premiu a fostu acordatū la 1877 d-lui Gr. G. Tocilescu pentru scrierea „Dacia înainte de Romani.“

3. — Fostulū nostru colegū Dr. *Anastasiu Fțu* a făcutu la o 1872 o donațiune de 10.000 lei, din alu cărui venitū s' se prizeze mai întâi „cea mai bună chartă sciințifică a României“ și în urmă „alte opere de sciințe naturale, precum de geologia, botanica și zoologia României.“

4. — La 1879 unii din membrii disolvatei *Societăți Craiovene pentru cultura*

poporului au oferitū Academiei fondulū ei de 6.300 lei. Oferta a fostu primită și s'a hotăritū ca venitulū s' se dea ca premii de câte 1.500 lei celorū mai bune cărți didactice române.

5. — Prin premiile fondului Societății Craiovene Academia a câștigatū puțința de a estinde influința sa directă asupra literaturii didactice, asupra școllei. Acēstă influență câștigă însă nouș și multū mai puternice mijlōce [prin legatulū făcutu ei la 1887 de către rēposatulū *Ioanū Fțu*, frate alū rēposatului nostru colegū și donatorū D-rulū *Anastasiu Fțu*].

Ioanū Fțu a lăsatū prin testamentū Academiei averea sa în valōre cam de 250.000 lei, parte în efecte, parte în mobile. Usufructulū unui immobilū și o parte din venitulū averei mobile sūntu lăstate în folosința vēduvei rēposatului. Pentru restulū venitulū, testamentulū a dispusū ca una din cincī părți s' se fătrebuințată de Academiā spre satisfacērea trebuințelorū sale, ēr cele-late 4 din 5 părți s' se întrebuinteze spre a se procura cărți didactice cari s' se împartă fără plată la elevii sēracti din școlile rurale.

Ultima cugetare a acestui bārbatū cu simfemințe patriotice a fostu, ca averea lui s' se folosită pentru dezvoltarea culturii națiōnale și în specialū pentru răspândirea acestei culturī în populațiunea satelorū nōstre. Academia consideră ca o sfântă datorīa a sa de a indeplini câtū mai bine aceste nobile intențiuni. Până acuma, în doi ani, s'au împărțitū la școlarii din 4 județe 14.663 exemplare din diferite cărți de școlă privitoare la religiune, istoria națiōnală, geografiā și limba maternă.

(Va urma.)

Convocare.

Neîntrunindu-se în numărū corēspondentōrū inteligința română din comitatulū Treiscaunelorū la consultarea convocatū pe 28 Decemvre st. v. a. tr. pentru constituirea despărțemētului XXXIII alū Asociațiunii Transilvane pentru literatura și cultura poporului românū, am onōre a convoca din nou în acestu scopū, la loculū centralū altu despărțemētului, în opidulū Brețcu, pe întreaga inteligința română a comitatului Treiscaunelorū pe Joi în 25 Aprilie 7 Maiu a. c. la 10 ore a. m. în sala edificīului școlarū gr. or.

Brețcu, 13 (25) Aprilie 1891.

Dimitrie Coltofeanu,
protopresbiterū.

Literatură.

Arhiva societății sciințifice și literare din Iași. Apare lunarū în fascicule de de câte patru cōle sub redacțiunea unui comitetū. Iași, str. Buna-Vestire Nr. 6. Anulū II, Nr. 7. Sumariu: A. I. Odobescu: Capulū de bou întrebuintatū ca ornamentū simbolicū în anticitate. — A. D. Xenopol: Introdacērea limbii române în bisericiā pe timpulū lui Mateiu Basarabu și Vasile Lupu (1633—1654) — C. Meissner: Pețiția „Societății fe-

meilorū germane Reforma.“ — Dări de sēmă: Kienitz Gerloff, Die Protoplasmaverbildungen etc. Canilewsky, Ueber die Myoparasiten etc. Steinhaus, Cytophagus Tritonis. — Documente: Unū documentū prețiosū de limbă, comunicatū de I. Tanoviceanu. Serisōre a lui Grigorie Vodă Ghica de la Adrianopole, comunicatū de I. Bianu. — Notițe și informațiuni.

ULTIME SCRIRI.

Petersburgū, 26 Aprilie. *Marele duce Nicolae* alū Rusiei a muritū în Crimea. Țarulū a ordonatū pentru gardă și armatā unū doliu de 3 luni.

Marele duce a fostu născutū la 27 Iulie s. v. 1831. Se scie, că elū a fostu comandantulū supremū alū oștīrei rusesci pe timpulū ultimului rēsboiu russo-romāno-turcescū. Elū avū rangulū de mareșalū, de adjutantū alū Țarului și ocupa și funcțiunea de inspectorū generalū alū corpului de genii și a întregii cavalerii.

Necrologū. *Alexandru Filipū* avocatū în Abrudū și soțiā *Anna n. Cepeșiu*, *Georgiu Filipū* docente, *Maria Filipū* și soțulū *Ioanū Moldovanū* preotū, *Anna Filipū* și soțulū *Georgiu Tufanū* preotū, *Victoria Filipū* și soțulū *Athanasiu Hoparteanu* preotū, *Iuliu Filipū* și soțulū *Nicolau Fugata* notarū cercualū și *Susana Filipū* cu inima frântă de durere facū cunoscūță încetarea din viētă a multū iubitei lorū mame, respective sōre *Anna Filipu* nāsc. **Chețianu** carea în 19 Aprilie n. c. în etate de 68 ani și-a datū nobilulū sufletū în mânăle Creatorului. Rēmășițele pāmētescū s'au astrucatū în 21 l. c. în mormēntulū familiarū din cimitēriulū localū gr. cat.

Fi-i țērina usōră!

B. San-Miclăușiu, în 20 Aprilie 1891.

DIVERSE.

Cum trāia Mareșalulū Moltke? Re-namitalū strategiū germanū, mareșalulū Moltke, care la mōrtea sa a implinitū 91 de ani, ducea o viētă dintre cele mai regulate. Ca soldatū dēnsulū ținea multū la ordine și disciplinā, astfelū încatū aceste două condițiuni militare îi determinaserā o liniā de conduită și în trairulū s'eu de tōte zilele. Ilustrulū soldatū se sculā tare de diminetă, făcea o plimbare în grādīnā și apoi lucra până la ora prānđului, cetindū numērōsele publicațiuni militare ce le primea din tōte țērele și din cari își făcea notițe. Cu tōte că posedā unū escelentū substitutū în generalulū Waldonne, elū resolvea și espeda însuși tōte afacerile importante ale serviciului s'eu. Moltke nu fuma, ci trāgea tabacū pe nasū, ca *Fridericū celū mare*. După prānđū făcea și primia visite, sēra juca whistū. Chiar și în tim-

pulū resbelului dela 1870 elū nu s'a pututū lipsi de acestă distracțiune a joouli, la care de obiceiū avea ca adversarū pe nepotulū s'eu, căpitanulū Moltke. Oficērii statului majorū îi aduceau raporturile pe când juca, și timpulū câtū era esclustū dela partiā, îlū profita spre a urmări mișcările armatelorū pe o hartă ce se afla lângā dēnsulū. Astfelū în 25 Augustū 1870 elū fū informatū la jōocū despre marșulū întreprīnșū de *Mac-Mahon*, spre riulū Meuse. Indatā ce s'a terminatū partiā, elū merse la imperatulū și-i cerū, ca armata prusiană să înceteze de a înainta spre Parisū și se ia direcțiunea spre Sedan. Moltke a fostu după imperatulū cea mai populară persōnă a Germaniei, era vēdovū și nu avuse nicī unū copilū. Ilustrulū soldatū era forțe simplu în gusturile sale, cheltuia forțe puținū pentru sine, însă multū pentru familia fratelui s'eu. Sănătatea și vigōrea lui nu lāsā nimic de doritū. Cu ocașiunea marelorū manevre și eșercīi, la cari asista, elū făcea excursiuni prin munți și puținū tineri puteau s' se țină la pasū cu elū.

Marea ducēsă Olga sinucisă. Am înregistratū scrie „Timpulū“ șgomotulū, de alt-felū puținū verosimilū, că marea ducēsă Olga, mama marelui duce Mihailū Mihailovicī, n'ar fi muritū de mōrte naturală. Ețā amēnuntele pe cari le găsimū reproduse de mai multe țiare germane, ce ne sosesotū ađi, asupra acestei tragice întâmplārī. Marea ducēsă a plectatū cu trenulū ordinarū din Petersburg și a ajunsū la Carchov unde oprīrea e de unū ceasū. La ora 12 și 35 m., și-a reinceputū călătoria și sub pretextū, că are nevoia de odihnă, și-a trimisū suitea în alte vagonē. La ora 4 după amēđi, contesa *Ozierof*, damă de onōre, bātū încetișōrū la ușa vagonului-salonū alū marelui ducese, apoi bātū mai tare. Neprimindū nicī unū rēsponsū, chieamă speriatā pe mareșalulū de curte *Muchonow*. Amēndoi intrarū în „salonū“, unde avurū înainte-le o prīvelīște înfioratōre: Marea ducēsă zācea întinsā josū, plīnā de sânge nedāndū nicī unū semnū de viētă. Trenulū era atuncī aprōpe de stațiā *Aljevka* unde ajunsē în câteva minute. Se căutā unū doctorū și nu se găsi. Sūntū în Rusia multe stāții fără doctorū. Atuncī totū trenulū s'a întorsū îndērētū la *Carchov* unde a ajunsū la ora 7, după ce mēnase cu o iuțelā amēñitōre. Aci așteptau la garā mai multū doctori, între cari trei profesori dela universitate. Inșē tōte îngrijirile date, au rēmasū zadar-nice. Starea marelui ducese deveni totū mai rea, până ce nefericita muri în nopțea de 12 spre 13 Aprilie s. n.

Proprietarū:

Dr. *Aurel Mureșianu*.

Redactorū responsabilū interimalū: *Gregoriu Maiorū*.

— „Cum? Barba sōrelui, fiulū unui rege, s' nu aibă femeia, pe care, după reintōrcere, o va numi a sa? Unū āngerū albū și frumosū cu orinulū, care aleșuesce neliniștitū din umbra de palmi, când dispăre corabia iubitelui s'eu în orizontulū depărtatū alū mării?“

— „Nu, principēsă! Barba sōrelui n'are pe nimenī, inima îi este mută, ca mormēntulū.“

— „Cu atātū mai bine!“ strigă *L'Absolu*. „Te va durea mai puținū depărtarea și-ți vei putē alege o soțiā aici pe insula *Cytere*. Cum îți placū d-tale femeile indigene? Așa-i, oă'sū frumōse?“

— „Cele mai minunate femei!“

— „Oh! mă întērupse divina principēsă. „De bună sēmă, *Barbei sōrelui* îi va fi plăcutū careva?“

„Da... Nu... Cum s' și dicū.... am vēđutū așa din depărtare una, două și de aici scin....cā femeile indigene întrecū în frumșetă pe ale nōstre. Și în cele diu urmă în orī și care parte a lumii putemū afla femei pe cari...“

Aici m'am impedecatū, am amuțitū, ca o statuā. Principesa nu-și pierdū ilaritatea și fără de nicī o zăpșocelā mi-

rosia unū micū buchētū din acele flori, ce imprăștiāu în jurulū castelului o dulce mirēsămă. Ea privia florile, eu căscam ochii la *L'Absolu*, care profitāndū de tăcereā mea, strigă:

— „Bine, tinerulū meu amicū! Așadērā ne putemū găti de logodnă!“

Minunatulū *L'Absolu*! Elū mē ajutā în gândulū meu!

— „D-ta îți uițī,“ i-am rēsponsū, „cā eu mē afla între viētă și mōrte, uițī, că mē rogū de grațiā nobilei principēsă.“

— „Barba sōrelui va trăi; jurū pentru acēstă!“ strigă roua dimineții, ridicāndu-și capulū cu maiestate regală. „Si dēcā-i place țēra *Okuenakuti*, regesculū meu frate îi va implini tōte dorințele!“

Era frumōșă principesa, când vorbia în tonū atātū de înălțatū, atātū de frumōșă, încatū pārechii nu-i potū afla. Flacōra ochilorū ei, negri ca mura, înlārdea sufletulū, dinții ei albi ca nēua și buzele ei de roză mē nebuniau....

— „Oh, nu!“ dīseiu fără de a mai sci, ce facū, s'eu ce vorbesotū. „Barba sōrelui nu dorește nicicū, nicī-odatā elū nu va avē femeia fiind-ōă îi este opritū

a iubi, pe cine i-a rānitū inima atātū de adēncū.“

Mi-se lipi cuvēntulū pe limbă și membrele îi tremurau. Pausā dintre rēsponsulū principēsii și cuvīntele mele mi-se părū o eternitate și acēstă scurtă tăcere mi-se mai pārea ca o adēncime înfioratōre, ce se deschide sub picōdile mele. *L'Absolu* mē privi cu ochi petrecuți. Roua se uitā în față mea extasiatā.

— „Cine este așa-dērā acea femeia? Fratelui meu, cuvēntului tunetului, fiācinei-se supune, ori-care femeia din *Okuenakuti* va fi nevoitā să fiā nevasta *Barbei sōrelui*.“

— „Iertare, principēsă, dēr la noi nicicū nu se întâmplā cu de-a sila. Femeia nu e obișnuitā cu forțarea. Dēcā odatā amū primitū rēsponsū nefavorabilū acesta nu putemū s'elū obtrudemū asupra părții contrare. Atuncī apoi auroresulū, care nu este iubitū, mōre în durerea inimii sale, s'eu se face elū însuși ucigașulū s'eu.“

— „Și într'adevērū, în țēra d-vōstrē se pōte refusa după plăcere mâna cuiva?“ Curiositatea încoordatā a principēsii

o făcū și mai interesantā. Nobilā simplitate, gāndeamū. Da, a avea „rouā a dimineții“, pe care n'a ajuns'ō încă s'erutulū arđōtorū alū șcrelui fierbinte. *L'Absolu*, cu ochi țintīți în pāmētū, se oufundā în gânduri, ca omulū, care simte, că în ținerea conversaței n'are decătū rolū secundarū. Insu-mī nu sciamū, ce s' se vorbescū și continuaiu cam cu silā.

— „Ce ar dīce principesa, dēcā unulū dintre consilierii principelui ar cere mâna rōuei dimineții?“

— „Roua dimineții i-ar refusa-o!“ strigă ea rēsindū-se ca foculū și scuturāndū-și tare minunatulū ei capū.

— „Dēr consilierii regescului frate alū *Inălțimei Vōstre*, sūntū după elū, cei mai puternicī și mai de frunte bārbatī din țēra *Okuenakuti*.“

— „Ce-mī pasā mie de asta?“

„Bine! Tocmai așa refusā femeile europene mâna bārbatilorū!“

— „Înțelegū deja“, adause principesa. „Decā femeia nu e amoresatā în pețitorulū ei... îi refusā mâna“ finī ea plecāndu-și capulū și plimbāndu-și ochii prin flori.

(Va urma.)

Cursul pietei Braşov.

din 28 Aprilie st. n. 1891.

Table with 2 columns: Item name and price. Includes Banenote romănesci, Argint romănesc, Napoleon-d'ori, Lire turcesc, etc.

Cursul la bursa din Viena.

din 27 Aprilie a. c. 1891

Table with 2 columns: Item name and price. Includes Renta de aur 4%, Renta de hârtie 5%, Imprumutul căilor ferate ungare, etc.

Advertisement for IOANŢ SĂBĂDEANU, Braşov, Strada Căldărarilor, 10 nou, 485 vechiu. Text describes shoe and hat making services and lists various types of shoes and hats with prices.

Publications and advertisements. Includes 'De vânzare' (For sale) for a property in Mikeszasza and 'Numere singuratic' (Single numbers) for the newspaper.

Mersul trenurilor pe liniile orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octomvre 1890.

Large railway schedule table with multiple columns for routes (Budapesta-Predeal, Predeal-Budapesta, etc.), train types, and departure/arrival times.